VADAS JÓZSEF:

Falon várva

Jó érzékre vall, hogy a *szombathelyi Fal- és Tértextil Biennálé* szervezői szakítottak a hagyományokkal. Mint a pályázati felhívás mutatja: nem adtak programot az idei kiállítóknak. Okkal. A szakma ugyanis elvesztette egységét. Nem tettre kész. Ma nincs remény a közös fellépésre.

Ami alább következik, az is elsősorban helyzetjelentés.

Megváltozott a textil státusza. Amikor csaknem két évtizeddel ezelőtt a mosani ötvenévesek Textil-Falikép címmel kiállítást rendeztek, azonnal felfigyelt rájuk a közönség. Magától értetődően. Attalai Gábor, Szilvitzky Margit, Szenes Zsuzsa, Szabó Marianne vezetésével olyan szemléletet honosítottak meg, amely nemcsak a szűkebb értelemben vett textil számára volt nyereséges, hanem az egész magyar képzőművészetben is kitűnt eredetiségével és merészségével. A textil mindenütt a világban magára vonta a figyelmet ezekkel az erényeivel. Patinás múzeumok előterébe csalogató jelként ekkor pompás tértextilek kerültek. De nem árt emlékeztetni arra sem: a magyar textil sajátos szecessziója akkor következett be, amikor a hagyományos képzőművészeti ágazatok, főként a festészet művelői unalmas közhelylabirintusokban vergődtek, és hiába keresték, nem találták a kivezető utat.

Megváltozott a textil jellege. Egyszerűsítve, de hangsúlyozva a fejleményeket: a szakma annak idején fellázadt a gobelin ellen, ma viszont a szövött kárpit diadalmas visszatérését ünnepeljük — Pérely Zsuzsa vagy Solti Gizella műveivel. Részletesebben elmondva ugyanezt: a falkép plasztikává alakult. Miközben korábban elképzelhetetlen anyagokat vonzott magához, mindenféle szeszélyes alakzat lett belőle. De ez a múlt. A Savaria Múzeumban most minden csendes. Tértextil mindössze három-négy akad a harminc művet felvonultató seregszemlén. Jelképesnek is felfogható, hogy *Balázs Irén*, aki az elsők között készített merész domborműveket, ezúttal szabályos falképeket állított ki; a *Síkból a térbe* cím arra utal, hogy napjainkban már csak illuzionisztikus plasztika képzelhető el. Valóságos aligha.

Megváltozott a textil összetétele. Nem arra gondolok, hogy olyan jelentős alkotók hiányoznak a biennáléról, mint Attalai Gábor, Szilvitzky Margit, Hübner Aranka, Szabó Marianne. Távolmaradásuk ugyanis — alapvetően — a szemlélet átalakulásával függ össze. A fiatalok tábora és a középnemzedék sem teljes: Droppa Judittól Pérely Zsuzsáig ugyancsak sorolni lehetne a távollevőket. De nincs értelme. Így is kétségtelen: három részre szakadt a szakma. A szövött kárpit megnövekedett szerepéről már szóltam, hadd említsem név szerint most csak a díjazottakat: *Solti Gizellát, Vadász Gábort* és *Pasqualetti Eleonórát*. Ez a kör adja a kiállítók egyharmadát. A régiek tábora még kisebb. Ezt a jelzőt nem minősítésnek szánom: *Szenes Zsuzsa „Törékeny"*-nek nevezett hímzés- és gyöngykollázsa üdítő elevenségével a biennálé talán legszebb darabja. De hiába. Mára a tegnapi nyertesek — a *kőszegi Zwingerben* kiállító *Ardai Ildikó* a mágikus sátrával és *Hauser Beáta* a nosztalgikus szöveséivel — történelmi rekvizitummá fakultak. A tárlat egészét az új expresszionisták, slamposan szólva a firkálók művei határozzák meg. Két művészt említek. *Gulyás Katit*, aki korábban fotósorozatokat készített, és akinek *Tüskék* címmel kiállított idoma érzékletesen jelzi az éles váltást — az objektív tényrögzítésről a szubjektív fikcióra. Talán még nála is jellemzőbb *Soós Tamás* esete. Az ő nevét képzőművészeti kiállításokról ismeri a közönség, rendszeresen szerepelt az új szenzibilitás festőinek csoportos bemutatóin. Textilesként végzett, mégsem renegát. *Barbár fejként* aposztrofált munkája, ez a hatalmas kultikus kegytárgyat idéző firkálmány tökéletesen illeszkedik a textilek sorába. Hiszen sokan csinálnak hasonlót: főként az ugyancsak író *Kass Eszter* és *Székely Kati*. És még több a rokon: a jegyzetfüzetlapokat ragasztó *Kelecsényi Csillától* a drapériát kimerevítő *Gecser Lujzáig*.

A szombathelyi biennálé ma nem közfigyelmet kiváltó szenzációs esemény, inkább derűsen jangyos kiállítás — annak meg nem az egyetlen. De hiba volna a seregszemlét pusztán a művek minőségével értékelni. Olykor közepes daraboknak is lehet eszmeltető szerepük, mint ahogy a jó művek — nem a nagyok! — sem mindig boldogítanak. Engem tehát nem a vegyes összkép zavar. Éppenséggel ügyes egyenletessége, hibátlan profizmusa, amelyre oly nagy szükségünk volna az élet más területén. Bravúros anyaghasználatával, funkcionális újításaival, stiláris leleményeivel a textil az elmúlt két évtizedben gondolati impulzust adott. Most mindenre ő szorul rá.

HEGEDÜS GÉZA:

A tárgyak dicsérete

Körülvesznek hű szolgáim: a tárgyak —
könyvek, pipák, szelíd írószerek,
elmés gépek, akiket szeretek:
lemezjátszóból, rádióból árad

szó és zene, és napestig se fárad
a televízió. Az életet
ők színesítik. Jobban értheted
velük a létet: végtelen hazádat.

És írógépem hiven összeírja
a nagytürelmű, hószínű papírra,
ami a létből fogalmazható.

Jó tárgyaim: gyönyörhöz, bölcselethez
segítitek a lelket. Aki tervez —
veletek végzi. Eszmében a szó

csak általatok kézzelfogható.

BEMUTATJUK

BENCZE KLÁRA

GRAFIKÁIT

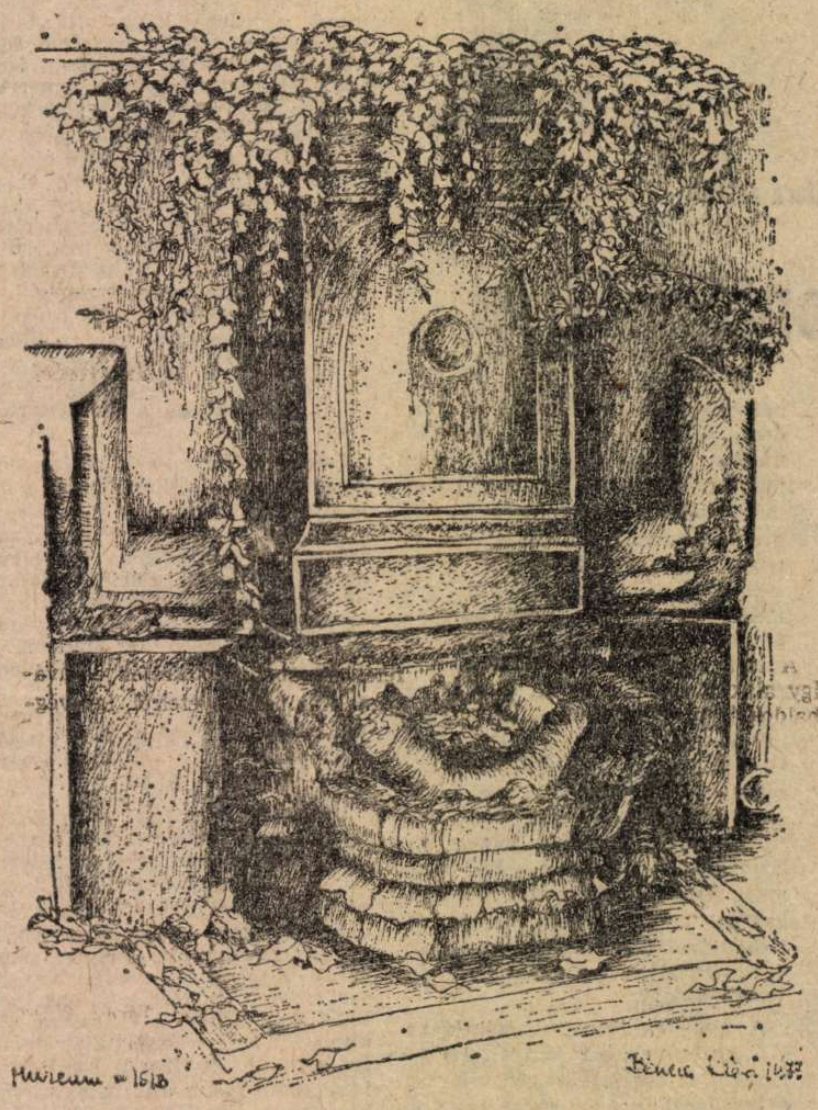

Bencze Klára rajza

Hogy szerintem a rajzolás milyen dolog — ezt szeretném elmondani. Nem én leszek az első, nem az utolsó, aki megkísérli. A rajzolás intim, jóformán oly eszköztelen, mint az írás. Papír kell hozzá és rajzeszköz. A rajzolás egyszeri átgondolást kíván.

Az igazi rajzolásnál nincs radírozás, nem olyan, mint a kézirat, melyben sok lehet az áthúzás. Egy rajzot eltéphetünk, ha mégsem tépjük el, visszavonhatatlan. A rajz vizuális napló, a rajz árulkodó a hogyan, miért, mit kérdésekről. A rajz, ha méghozzá szöveggel párosul — egyszerűen lelepleződik. A rajz kaland, az idegrendszer térképe, az életérzés tükre.

Rajzolni *egyszerűen* csodálatos. Fegyelmezett munka és mégis titokzatos.

Bencze Klára katalógusba írott vallomása nagyon őszinte:

„Ezek a rajzok úgy születtek, hogy drága Dixi kutyám, míg élt, naponta háromszor elvitt sétálni. S mivel filozófus kutya volt, meg-megállt, s nekem volt időm bámészkodni."

A budapesti VII. kerület kapualjainak, zegzugos udvarainak, a félig nyitott ablakokon átsejlő magányos életeknek feltárása, Bencze Klárát a kor és a hely krónikásává avatta. Olykor Román György álomvízióival rokon, azzal a különbséggel, hogy Bencze Klára egy valóban létező vagy létezett idő hű hírnöke. A „van", de már inkább „nincs" látványok lerögzítésével hiteles képet nyújt erről a környékről. Rajzai láttán Ráday Mihályt szerettem volna felhívni, hogy íme, itt van Valaki, aki — más eszközökkel — szintén fel kívánja mérni, mi volt egykoron. „De ezek a rajzok kizárólag az én eltávozott Dixi kutyámnak köszönhetőek" — írja katalógusszövege végén Bencze Klára, a rá jellemző méltóságos szerénységgel. S én, aki Dixit még ismertem, mindkettőjüket tisztelem érte.

Szenes Zsuzsa

MAGYAROK VELENCÉBEN

Új magyar festészet!? Diadalmas kiállítások Európa-szerte az elmúlt években: Graz, Helsinki, Bordeaux, Glasgow. Ez utóbbi kapcsán az ottani sajtó felső fokban fogalmaz. A nyolcvanas évek stílusán, a transzavantgardon belül sajátosan magyar iskola. És most Velencében is e festőiség legjelesebbjei a Biennálé hivatalos magyar képviselői: Bak Imre, Birkás Ákos, Kelemen Károly, Nádler István.

Tehát hivatalos avantgard?

Ez a négy művész alig középkorú, néhány éve még kiállításhoz is alig-alig jutott idehaza. Talán már be is rendezkedtek arra, hogy nyilvánosságot és sikert csakis a művészeti hivatalok ellenére vagy legalábbis azoktól függetlenül szerezhetnek. Az egyik a konceptualizmusból indult a hetvenes években, a másik újkonstruktivistaként kezdte a hatvanas évek végén, és így tovább. Szűk szakmai körökben, az „értők" között korán nevet szereztek maguknak. Később azon kevesek közé tartoztak, akik úgy váltottak a nyolcvanas évek a transzavantgard festőiségére, hogy közben nem adták fel magukat.

Most pedig a Biennálé révén hivatalos avantgardok lettek.

★

De már ezt megelőzően is: az elmúlt három-négy évben egyre több „újfestészeti" kiállítást rendeztek Budapesten. Jeles külföldi kollekciókat láthattunk, és a hazai „újvadak" is elegáns kiállítótermekben prezentálhatták hatalmas, színes vásznaikat, legutóbb épp a Magyar Nemzeti Galériában. Tehát nem arról van szó, hogy kifelé, külföldön való reprezentálásra jók, befelé pedig hallgass a nevük.

Szóval hivatalos avantgard.

Ez túl szépen hangzik. A műbarát jó néhány év tapasztalatával a háta mögött akaratlanul gyanakodni kezd: ha az avantgard művészet hivatalossá válik egy olyan (művészet)történeti hagyományú országban, mint a mienk, akkor ott vagy az avantgarddal, vagy a hivatallal, vagy talán az egész kultúrával valami baj lehet.

De hát miért baj az, ha éppen az aktuális, valóban magas színvonalú művészet képviseli a magyar kultúrát a legjelesebb nemzetközi művészeti fórumon, Velencében? Miért is lenne baj? Nem baj, csak szokatlan.

★

Néray Katalin művészettörténész, a Műcsarnok igazgatója, a Velencei Biennálé nemzeti biztosa. „Hivatalból" áttekintheti a képzőművészet terepét.

— Valójában mekkora ma a Biennálé jelentősége?

— Velence a nyolcvanas években visszaszerezte a korábbi reputációját, amit a hatvannyolcas nagy diáklázadásokkor, a díjak eltörlésével, elvesztett. A képzőművészet súlypontja akkor áthelyeződött Kasselra, a Documentára. Ma Velence újra fontos képzőművészeti központ, különösen 1980 óta, amikor nem is a Giardiniben, ahol már majdnem száz éve a hagyományos nemzeti pavilonok vannak, hanem a város más pontjain megrendezett kiállítások egyikén, az Aperto címet viselő fiatalok kiállításán, a Santa Maria della Salute háta mögötti sóraktárakban teljes pompájában megjelent a transzavantgard. Nem véletlen, hogy ez az „új helyzet" Olaszországban állt elő, hisz ez az új festőiség olasz kezdeményezés volt. S hogy erről a világnak tudomást kellett vennie, az itt, Velencében történt.

— Azóta mindenhol, Magyarországon is sorozatban rendeznek transzavantgard kiállításokat. Itt a Műcsarnokban is. Ön szerint mi a transzavantgard?

— Talán Hegyi Loránd írt arról egy helyütt, hogy a művészet történetében az avantgardok és transzavantgardok mindig párhuzamosan léteztek: a kifejezés konceptuális és érzéki irányai. Tehát nem új találmány, legfeljebb most neveztük el. Ez a mostani transzavantgard vagy posztmodern művészet egyelőre nagyon intenzíven jelen van a világban, nem merültek még ki a tartalékai. És Közép-Európa ebben a tekintetben meglehetősen feltáratlan a világ számára. Rendeztünk ilyen karakterű kiállítást Grazban, Bordeaux-ban, Helsinkiben, ezek valójában nem olyan művészeti központok, hogy a közfigyelmet a magyar művészetre irányították volna. Velence kapcsán ez megtörténhet.

— Tehát mint nemzeti biztos magyar transzavantgard-kiállítást rendezett Velencében?

— Nem az volt a szándékom. Azt már korábban lehetett és kellett volna. Mégis bizonyos vagyok abban, hogy sokszor elhangzik még: nahát, a magyarok is fölzárkóztak, ők is tudják, mit kell csinálni. A magyar pavilonban szereplő festők önmagukat képviselik stilárisan, még ha közelkerültek is a transzavantgardhoz. Életpályáik előzményei miatt az ő munkájukban minden oldottság, festőiség mellett is nagyon határozott a szerkezetesség. Ahogy túltették magukat a transzavantgard érzékiségét, festőiséget felszabadító hatásán, idővel visszataláltak korábbi magukhoz: azt emelték át és tartották meg ebből az új festőiségből, ami személyes karakterükhöz közeli. Éppen ez motiválta azt, hogy őket választottam kiállítókként.

— Van-e egyáltalán magyar transzavantgard, avagy ez egy jobb híján alkalmazott stíluskategória idehaza?

— Idehaza egyik újabb modernista irányzat sem jelent meg olyan sterilen, ahogy ezt a művészettörténetből tudjuk. Az itteni helyzet mindig átszínezte ezeket a mozgásokat: ez történt a transzavantgarddal is. Nálunk például már mást is próbáló művészek — konceptualisták, konstruktivisták — váltottak erre a festőiségre, tértek vissza a színekhez, az anyaghoz. És számukra valóban visszatérés volt, mert Nádlerék nemzedékére a hatvanas években először az absztrakt expresszionizmus és az

FARAGÓ VILMOS:

Televízió

Józsi bácsi

Tíz óra után jártunk vasárnap este, amikor az *Igéző* című műsorban megjelentek az ernyőn a kilencven éve született Lengyel Józsefre emlékeztető mozgóképek. Hétfőn korán kelünk, vasárnap tíz körül már nyugovóra tér az ország: kevesünk lelkiismeretét nyugtalaníthatta az a példa, amelyet Lengyel József fölidézése kínál. Pártot alapítani, történelmet csinálni olyan társakkal, akik közt ő már — huszonhárom évével — öregnek számít, kiszakadni a hazából harminchat évre, tizenhetet büntetésben tölteni ebből, íróvá indulni hatvanévesen a hazai ismeretlenségből, és hűségesnek maradni mindvégig a huszonhárom évesen megtalált célhoz, reménni tizenhét éven át a szabadulást, bízni halálig a tanúságtevő írói szó tisztító erejében — valószínűtlen sors. Huszadik századi sors, olyan kortársunké, aki itt járt közöttünk, Tamásként illethettük ujjainkkal láthatatlan sebeit, mégis hihetetlen sors ez, mert micsoda telhetetlen történelem az, amely akkora hűségpróbát kíván egy embertől, amekkorát a bibliai mesék önszerelmű istene kívánt csak — állnánk-e mi ekkora próbát? Aligha. De hát Lengyel József azért állta, hogy nekünk ne is kelljen állni. Reményében egy megszelídült történelemnek, amelyben nekünk már kisebb próbák jutnak, s ha elbukunk a próbákon, kisebb bukás az is.

A róla elnevezett gimnázium lánytanulóinak szavából őszinte csodálat csendült; az ötvenperces műsor minden nyilatkozója így szólt, csodálattal a Példa iránt. Major Ottó azt kérdezte, hogyan maradhatott kommunista, s a választ egy Lengyel József írta dialógus adta meg, hőse hüvelykujjal mutat hátra a válla fölött: *ezek* miatt nem maradtam volna? Szinetár Miklós, aki tévéjátékká rendezte az Igézőt, a hűség csöndes himnuszát hallja ki a hétköznapi történetből, mintha József Attila szólna belőle: emeljétek föl szívetek, azé, aki fölemeli. Margittay Ilona elmondta: a tanúságtevő novellák némelyike a száműzetés irodalomidegen viszonyai közt íródott, készen állt velük a híres Szolzsenyicin-regény megjelenése előtt már tíz évvel. A legtalálóbbat Almási Miklóstól hallottuk, valahogy így: Lengyel József műveiben hatalmas erkölcsi fölény dolgozik, de ez sohasem keményül ítélkező gőggé. Külsejének törékeny bája, publicisztikájának és közszerepléseinek kamaszos izgatottsága, szépprózájának lírai verete azonban alig-alig idéződött fel az ötven percben, olyan nyilatkozó sem akadt, aki egy kalandokkal teli élet néhány epizódját elevenítette volna elénk, a néző szívéig és képzeletéig ható érzelmek, *az arc eleven színei* hiányoztak ebből az ötven percből — korrekt műsor volt, ez a legtöbb, ami elmondható róla.

Szeretett-e bennünket Lengyel József, nem tudom. De az Élet és Irodalom szerkesztőségében gyakran megfordult, fiatalok voltunk, talán ezért. Kéziratot hozott vagy csak beszélgetni jött. Most, hogy elém villantotta bronzba merevült alakját a képernyő, elbizonytalanodtam abban, vajon illendő volt-e, hogy Józsi bácsinak szólítottuk és visszategeztük. Még az is előfordult, hogy visszaadtunk neki kéziratot. Legszebb novellája, a Sárga pipacsok című, mindenesetre az Élet és Irodalomban jelent meg. Lágernovella, szorongva közöltük — ki is kaptunk érte. Amikor a lágymányosi lakótelepre költözött, szomszédságba kerültünk, áthívott néha magához. Bizalma jeléül regénykéziratot nyomott a kezembe egyszer: olvassam el, mondjak véleményt. Emigránsregény, a harmincas évek moszkvai magyar kolóniájának röntgenképe (legalábbis így emlékszem rá).

Máig nem találkoztam vele nyomtatásban.

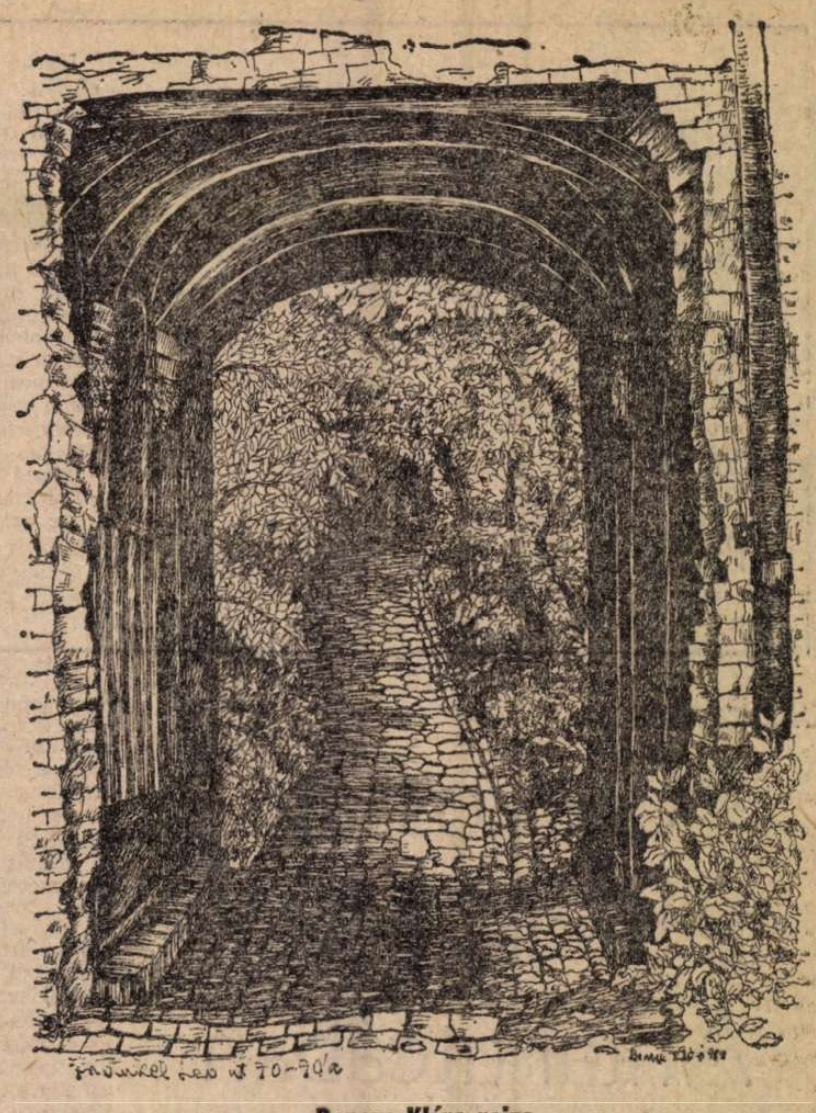

Bencze Klára rajza

SZEKRÉNYESY JÚLIA:

Színház

Marcus Aurelius didacticus

Császári futam címmel *Gyárfás Miklós* legfrissebb művét mutatta be a Gyulai Várszínház. A darab műfaji meghatározása: ironikus játék. Két részből áll, első felében Marcus Aurelius római császár életének utolsó óráját láthatjuk, a másodikban pedig napjaink idősödő értelmiségeit és polgárembereit szemlélhetjük abban az életszakaszban, amelyben legtöbben már inkább csak hátrafelé tekintenek, teljesen képtelenek az újszerű jelenségek érzékelésére. A második rész főszereplőjét Varsányi Ákosnak hívják, 1944 telén érettségizett, latinos gimnáziumi osztályba járt, nyilván igen légyfogó fejű fiúcska volt, tehát felismerte, hogy zűrös időkben nincs kifizetődőbb, mint a békére spekulálni. Ezért aztán az érettségiző diák Marcus Aureliusnak képzelte és hirdette magát, mivel hogy e császár is remekül össze tudta egyeztetni a politikát a filozofálgatással.

A történet ennek következtében így alakult: előbb a római császár haldoklását élvezhetjük, fűszerezve látomásokkal, kétely ekkel, alvilági intelmekkel. A második menetben értesülünk arról, hogy a szerző színésznő feleségének olvasta fel Aureliusról szóló művét, de ezzel korántsem elégült ki. Művét még egyszer fel óhajtja olvasni, s ezért hívta össze egykori osztálytársait. Az idők során ugyan elszéledtek, de a drámaíró, aki egykoron Marcus Aureliusnak képzelte magát, ünneplésre vágyik, ezért csődíti össze pajtásait. A darab e ponton válik némiképpen életszerűvé. Megjelennek az osztálytársak, akik egy ideig feszengenek, majd egymásnak esnek: hétköznapiak és természetesen ellenségesek. Utálják egymást, egy dologban értenek egyet: nem akarnak részt venni az éltanuló felolvasásában. Diszkréten elszivárognak az összejövetelről, így végződik a darab, és ezt a drámaíró önkritikájának is felfoghatjuk. Ha a béke-szemináriumot még egyszer végig kellett volna hallgatnunk, valószínűleg mindannyian militaristák lettünk volna. Igen kevéssé figyelünk arra, hogy mekkora szerepet játszanak a didaktikus játékok — legalábbis lélektanilag — az agresszivitás elhatalmasodásában.

A gyulai előadást *Tordy Géza* rendezte. Igazi színészprodukciót láthattunk. Annak újabb bizonyítékát, hogy a színházat mindenki másként látja, és ami még ennél is fontosabb, másként éli át. A drámaíró szöveget alkot, majd megválik tőlük, ha az előadás sikeres, azt saját érdemének látja, ha nem, akkor telepanaszkodja a világot. Elrontották művét a színházi rémek, hogy csak a legenyhébb kifejezést használjuk. Ezzel szemben a színész minden alkalommal a maga bőrét viszi a vásárra, azaz a színpadra. A néző őt látja, őt tapsolja meg, őt hajigálja paradicsommal. A szerzők csak siker esetén tisztelik meg jelenlétükkel a színpadot. A színésznek viszont mindig jelen kell lennie. Ezért elfogadható rendezés Tordy Gézáé. Mert gyenge szövegből alkotott nézhető előadást. Megható hévvel viszi harcba színész-kartársait. *Győry Emil* — ki tudja, hányadszor — ízléses, elegáns egy megíratlan, sőt hálátlan szerepben. *Miklóssy György, Fülöp Zsigmond* karaktervonásokat keresnek és találnak ott, ahol erre a szöveg még nyomokat is alig mutat. *Lukács József* valamilyen képzeletbeli vadságnak ad elfogadható formát. *Somhegyi György* főként az úgynevezett oroszlántolmácsi szerepben érdekes, ironikus — kár, hogy a játék egésze nem errefelé irányul. Az irónia marad az alcímben. Egyébként szabályosan megírt iskolai dolgozatot láthattunk.

École de Paris hatott. A hetvenes évekre, az Iparterv-kiállítások idejére váltak konceptualistákká vagy konstruktivistákká. Másképpen zajlott ez Nyugat-Németországban, ahol a mostani transzavantgard mesterek korábban is ilyesfajta festészettel foglalkoztak, csak nem volt nyoma a művészet színpadán az ő tevékenységüknek. Olaszországban pedig inkább egy generációváltás tanúi lehettünk.

— Velence — a nemzeti pavilonok révén — a hivatalos művészet szemléje?

— Bizonyos mértékig, hiszen az egyes országok tartják fenn a saját pavilonjaikat, az állam fizeti a kiállítást. Tehát vállalják is a nemzeti bemutatókat, még akkor is, ha a nemzeti biztos személyes szakmai tekintélye és tisztessége is ott áll a válogatások mögött. Magyarországról nagyon sok jó művész szerepelt Velencében az elmúlt évtizedekben — de nem a maga idején. A háború utáni első Biennálén azoknak szolgáltattunk igazságot, akik a két háború között nem lehettek jelen. Tehát Derkovits, Egry művei szerepeltek — az Európai Iskola nem. És így tovább. Borsos Miklós, Hincz Gyula vagy Vilt Tibor, Schaár Erzsébet bemutatásakor is érvényesült ez a fáziskésés, a tíz-tizenöt év késedelem.

— Most viszont aktuális művészet egyúttal a hivatalos művészet is?

— Szerintem most odajutottunk Magyarországon, hogy nincs hivatalos művészet, illetve minden hivatalos lehet, ami kvalitásos.

— És piacképes is az, amit kiállítunk Velencében?

— A magyar művészet jelen van valamelyest a nemzetközi kiállításokon, de nincs jelen a műpiacon. Egy-egy külföldi galériás alkalmilag besegít, vannak eladással összekötött kiállítások, de nem vagyunk folyamatosan jelen a nemzetközi műkereskedelemben. Ami a kiállításokat illeti, sorra megrendezhetnek nélkülünk nagy nemzetközi bemutatókat, a Documentát, a Zeitgeistet, a Westkunstot. Ami pedig a kereskedelmet illeti: pénzkérdés. Föl kellene vezetni a művészetünket, például a Velencében szereplő négy festőt, erre azonban a Műcsarnoknak nincs pénze. De a művelődési tárcának sincs. A kereskedelmi vállalatok pedig nincsenek felkészülve arra az offenzívára, hogy hogyan lehet megjelenni a műpiac csúcsán. Nincsenek magyar galériák a nagy nemzetközi művészeti centrumokban. Kizárólag Budapestről pedig nem lehet szervezni az üzletmenetet.

Bán András

PETŐCZ ANDRÁS:

Hajnali fény

Madocsai Lászlónak, tanáromnak

A magasban — — —: szárnyak suhogása.
Madarak csapdosása, a magasban.
— — — Lélegzetfojtva állok.
— — — Lélegzetvisszafojtva.

Kövek és sziklák zuhanása — — —
A tavakban kövek, kavicsok csobbanása.
— — — Milyen éles a hajnali fény!
— — — Gyöngyszemek táncolnak a hullámokon.

A hullámokon fénygyöngyök ringatóznak.
Mozdulatlanul figyelek. Szinte moccanatlan — —
Milyen éles e hajnali ég!
— — — El vagyok veszve, azt hiszem.

Gyöngyszemek szikráznak, ringatóznak.
A magasban — — —: szárnyak suhogása.
Lélegzetfojtva állok.
A távolban madarak csapdosása.

Sirályok — — — kiáltása, rikoltása — — — hallik.
A víz fölött egy arc tűnékeny sziluettje.
Egy kéz — — — egy mozdulat. Mintha intene — —
akárha integetne — — —
Valószerűtlen a csönd. Lélegzetfojt a félelem.

Sirályok rikoltása, kiáltása hallik.
Gyöngyszemek szikráznak, ringatóznak.
A tavakban kövek és sziklák zuhanása.
Madarak csapdosása a magasban.

A víz fölött egy arc tűnékeny sziluettje.
— — — Egy kéz — — —, egy mozdulat — — —
Mintha nevetne, akárha integetne:
körötte csend, valószerűtlen nyugalom.

— — — Különös, éles hajnali fény.
— — — El vagyok veszve, azt hiszem.
A messzeségben madarak zuhanása — —
Nyugtalan csapdos, ver a szívem.

A hullámokon gyöngyszemek ringatóznak —
Valahonnan félénk zongoraszó — —
— — Botladoznak bizonytalan, másra-gondoló kezek — —
A fénysugárban apró törpék — — — kicsinyke szellemek.

A gyöngyszemekben törpék t á n c o l ó d n a k.
— — Bizonytalan, másra-gondoló gondolat.
A távolban — — —: zajtalan tűnik zuhanásom — — —
A hajnali fény, beborít.